

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 1988/28

Karar Sayısı : 1988/24

Karar Günü : 28.6.1988

R.G. Tarih-Sayı :20.08.1988-19905

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 1.3.1926 günlü, 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 403. maddesinin son fıkrasının Anayasa'nın 11. maddesinin son fıkrası ile 38. maddesinin yedinci fıkrasına aykırı olduğu ileri sürülerek iptali istemidir.

I- OLAY :

Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcılığı'nca düzenlenen iddianame ile haklarında kamu davası açılarak 4.11.1987-19.11.1987 tarihlerinde "Teşekkül vücuda getirmek suretiyle eroin imal etmek" suçunu işlediği öne sürülen sanıkların Türk Ceza Kanunu'nun 403. maddesinin birinci, ikinci, beşinci bentleriyle son fıkrası ve 404. maddesinin son fıkrası ile 31., 33., 36. ve 40. maddeleri uyarınca cezalandırılması istenmiş, yargılamanın 13.5.1988 günlü 6. oturumunda söz alan Cumhuriyet Savcısı, Türk Ceza Yasası'nın 403. maddesinin son fıkrasının Anayasa'nın 152. maddesi gereğince konunun Anayasa Mahkemesi'ne götürülmesi düşüncesini açıklamış, mahkeme bu aykırılık savını ciddi görerek aynı günlü duruşmada aldığı kararla Türk Ceza Kanunu'nun 403. maddesinin son fıkrasının, Anayasa'nın 38. maddesinin yedinci ve 11. maddesinin son fıkrasına aykırı olduğu kanısıyla itiraz yoluna başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ :

A- İPTALİ İSTENEN YASA KURALI :

"Madde 403 (Değişik).- 1. Uyuşturucu maddeleri ruhsatsız veya ruhsata aykırı olarak imâl, ithal veya ihraç veya bu fiillere teşebbüs edenler on seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis cezası ile birlikte istihsal mntıkları dışında ve polis teşkilatı bulunan kaza merkezlerinden birinde infaz edilmek ve bu müddet içinde emniyeti umumiye nezareti altında bulundurulmak üzere üç seneden beş seneye kadar sürgün ve uyuşturucu maddenin her gram veya kûsûru için on lira ağır para cezası ile cezalandırılır. Şu kadar ki, hükmedilecek para cezası bin liradan aşağı olamaz.

2. Yukarıdaki bentte gösterilen uyuşturucu madde eroin, kokain, morfin, baz morfin veya esrar ise faile müebbet ağır hapis cezası verilir.

3. Uyuşturucu maddeleri memleket içinde ruhsatsız veya ruhsata aykırı olarak satanlar veya satışa arz edenler veya satın alanlar veya yanında yâhut başka bir yerde bulunduranlar veya sevk veya nakledenler veya bunların alınıp satılmasına veya devrine veya her ne suretle olursa olsun tedarikine vasıta olanlar, beş seneden az olmamak üzere ağır hapis cezası ile birlikte istihsal mntıkları dışında ve polis teşkilatı bulunan kaza merkezlerinden birinci infaz edilmek ve bu müddet içinde emniyeti umumiye nezareti altında bulundurulmak üzere iki

seneden beş seneye kadar sürgün ve uyuşturucu maddenin her gram veya küsûru için on lira ağır para cezası ile cezalandırılır. Şu kadar ki, hükmedilecek para cezası beşyüz liradan aşağı olamaz.

4. Eğer geçen bentteki fiil eroin, kokain, morfin, baz morfin veya esrara taallük ederse ağır hapis cezası on seneden ağır para cezası onbin liradan eksik olamaz.

5. Yukarıdaki bentlerde yazılı cürümleri işlemek maksadı ile teşekkül vücuda getirenlerle, bu teşekkülleri idare edenlere veya bunlara dahil olanlara beş seneden az olmamak üzere ağır hapis cezası verilir.

İki ve daha ziyade kimselerin bu cürümleri işlemek için anlaşmaları teşekkül sayılır.

Cürmün; teşekkül vücuda getirenlerle idare edenler veya bu teşekküle dahil bulunanlar tarafından işlenmesi halinde birinci, üçüncü ve dördüncü bentlerde yazılı cezalar bir misli artırılarak hükmolunur. İkinci bentteki halde faillere idam cezası verilir.

6. Birinci, üçüncü ve dördüncü bentlerde yazılı cürümler bu cürümleri meslek, san'at veya maişet vasıtası haline getirenlerle aralarında anlaşma ve irtibat olmaksızın iki veya daha ziyade kimseler tarafından toplu olarak işlenirse, hükmolunacak cezalar yarı nisbetinde artırılır. İkinci bentte gösterilen halde idam cezası verilir.

7. Onsekiz yaşını bitirmeyen küçükleri veya ceza ehliyetini haiz bulunmayanları birinci, üçüncü ve dördüncü bentlerde yazılı cürümleri işlemekte kullanan kimseler hakkında asıl fail için tertip olunacak ceza altıda bir nisbette arttırılır ve ikinci bentteki halde idam cezası verilir.

Birinci, ikinci bentlerle beşinci, altıncı ve yedinci bentlerin idam cezası tertip veya bu cezalar yerine başka bir ceza tayin olunduğu hallerde failin bilcümle menkul ve gayrimenkul mallarının müsadereğine dahi hükmolunur"

B- DAYANILAN ANAYASA KURALLARI :

1. "MADDE 38.- Kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz; kimseye suçu işlediği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez.

Suç ve zamanaşımı ile ceza mahkûmiyetinin sonuçları konusunda da yukarıdaki fıkra uygulanır.

Ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur.

Suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar, kimse suçlu sayılamaz.

Hiç kimse kendisini ve kanunda gösterilen yakınlarını suçlayan bir beyanda bulunmaya veya bu yolda delil göstermeye zorlanamaz.

Ceza sorumluluğu şahsidir.

Genel müsadere cezası verilemez.

İdare, kişi hürriyetinin kısıtlanması sonucunu doğuran bir müeyyide uygulayamaz. Silahlı kuvvetlerin iç düzeni bakımından bu hükme kanunla istisnalar getirilebilir.

Vatandaş suç sebebiyle yabancı bir ülkeye geri verilemez."

2. "MADDE 11.- Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır.

Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz."

IV- İLK İNCELEME :

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince Mahmut C. CUHRUK, Yekta Güngör ÖZDEN, Necdet DARICIOĞLU, Yılmaz ALİEFENDİOĞLU, Mehmet ÇINARLI, Servet TÜZÜN, Mustafa GÖNÜL, Mustafa ŞAHİN, Mehmet Şerif ATALAY, İhsan PEKEL ve Selçuk TÜZÜN'ün katılmalarıyla yapılan ilk inceleme toplantısında, iptali istenilen maddenin Anayasa Mahkemesi'nce daha önce iptal edilmiş olması karşısında dosyada eksiklik bulunup bulunmadığı üzerinde durulmayarak esasa geçilmesine oybirliğiyle karar verilerek ilk inceleme raporu, itiraz konusuyla ilgili dava dosyası ve ekleri, iptali istenen yasa ve dayananın Anayasa kurallarıyla gerekçeleri, bunlarla ilgili ve öbür yasama belgeleri okunduktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü :

A- GÖREV VE YETKİ SORUNU :

1- Anayasa Mahkemesinin Görev ve Yetkisi :

Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi tarafından itiraz yoluyla Mahkememize gönderilen işin incelenmesi Anayasa'nın 148. ve 2949 sayılı Yasa'nın 18. maddesinin 2 numaralı bendi uyarınca Anayasa Mahkemesinin görev ve yetkisi içine girmektedir.

2- Başvuran Mahkemenin Görev ve Yetkisi :

Anayasa'nın 152. ve 2949 sayılı Yasa'nın 28. maddesi uyarınca bir davaya bakmakta olan mahkeme, o dava nedeniyle uygulanacak bir yasa ya da kanun hükmünde kararnamenin hükümlerini Anayasa'ya aykırı görürse, iptalleri için Anayasa Mahkemesi'ne başvurmaya yetkilidir. Ancak, bir mahkemenin Anayasa Mahkemesi'ne başvurabilmesi için, elinde yöntemince açılmış ve görevine giren bir davanın bulunması ve iptali istenen yasa kuralının o davada uygulanacak kural olması gerekmektedir.

Olayda anılan koşulların gerçekleşip gerçekleşmediği ayrı ayrı incelendiğinde:

a) Davanın yöntemince açılıp açılmadığı sorunu :

Gönderilen dava dosyasının incelenmesinden; yapılan hazırlık soruşturması sonucunda, "teşekkül vücuda getirmek suretiyle eroın imal ettikleri" anlaşılan sanıklar hakkında Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcılığı'nca 23.11.1987 günlü, 1987/115 esas sayılı iddianame ile TCK'nun 403. maddesinin 1., 2., 5. bentleriyle son fıkrasının, 31., 33., 36., 40. maddelerinin, sanıklardan biri hakkında da TCK'nun 404. maddesinin son fıkrasının uygulanması isteğiyle kamu davası açıldığı ve bu durumyla davanın açılışında herhangi bir aykırılık bulunmadığı anlaşılmıştır.

b) Davanın mahkemenin görev ve yetkisine girip girmediği sorunu :

16.6.1983 günlü, 2845 sayılı, Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 9. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde, TCK'nun 403. maddesinde belirtilen ve teşekkül vücuda getirmek suretiyle işlenen suçlarla ilgili davalara bakmanın Devlet Güvenlik Mahkemelerinin görevleri arasında sayılmış olması ve aynı Yasanın 2. maddesi uyarınca suçun, Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin yargı çevresi içinde işlenmiş bulunması nedeniyle Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi bu davada görevli ve yetkilidir.

c) Bakılmakta olan bir dava bulunup bulunmadığı sorunu :

Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesinde 23.11.1987 günlü iddianame ile açılan dava henüz karara bağlanmamış olduğundan, mahkemenin elinde 2949 sayılı Yasanın 28. maddesi uyarınca bakılmakta olan bir dava bulunmaktadır.

d) Uygulanacak yasa kuralı sorunu :

Sanıklar teşekkül vücuda getirmek suretiyle eroin imal etmek suçundan yargılanmakta olduklarından, haklarında TCK'nun 403. maddesinin 1., 2. ve 5. bentlerinin uygulanacağı açıktır. Buna bağlı olarak aynı maddenin son fıkrasının da dikkate alınması gerekecektir. Bu nedenle, Türk Ceza Yasası'nın 403. maddesinin itiraz konusu son fıkrası hükmü, mahkemenin elindeki davada uygulanacak yasa kuralıdır.

B- İTİRAZIN YOLUNCA YAPILIP YAPILMADIĞI SORUNU :

Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde görülmekte olan davada dosyanın iddia makamınca esas hakkında düşünce verilme aşamasına gelmeden ve diğer sevk maddeleri arasında yer alan TCK'nun 403. maddesinin son fıkralarına aykırı olduğu görüşüyle dosyanın Anayasa Mahkemesi'ne gönderilmesi istemini içeren düşünce bildirilmiştir. Hazır bulunan sanık vekilleri ve sanıklar, kendilerinden sorulması üzerine, iddia makamının düşüncesine katıldıklarını bildirmişlerdir.

Mahkeme tarafından, iddia makamının Anayasa'ya aykırılık savı ciddi bulunarak 13.5.1988 günlü oturum sonunda Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmasına karar verilmiştir.

Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcılığı'na hitaben yazılan Mahkemenin başvuru kararında; iddia makamının TCK'nun 403. maddesinin son fıkrası hükmünün Anayasa'nın 38. maddesinin yedinci ve 11. maddesinin son fıkralarına aykırı olduğu yolundaki düşüncesi tekrar edilerek, buradaki gerekçenin benimsendiği belirtilmiş ve dosyanın Anayasa Mahkemesi'ne gönderilmesi istenmiştir.

Bu yönden bir eksiklik bulunmadığı ve itirazın yolunca yapılmış olduğu kanısına varılmıştır.

B- BELGE EKSİKLİĞİ SORUNU :

2949 sayılı Yasanın 28. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca itiraz yoluna başvuran mahkeme, dosyadaki belgelerin tümünün onaylı örneklerini göndermiştir. Ancak işin niteliği

Esas Sayısı : 1988/28
Karar Sayısı : 1988/24

ve aşağıda belirtilecek durum karşısında eksiklik konusu üzerinde durulmasına gerek yoktur. Esasın incelenmesi ve başka bir güne bırakılmadan incelemenin sürdürülmesi gerekir.

D- İTİRAZ KONUSU KURALIN DAHA ÖNCE İPTAL EDİLMESİ OLMASI SORUNU :

Yapılan inceleme sonucunda ilk inceleme evresi yönünden dosyada bir eksiklik saptanamamıştır. Ancak itiraz konusu kural Anayasa Mahkemesi'nin 3.6.1988 günlü, Esas: 1987/28, Karar: 1988/16 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. Bu durumda, aynı konuda yeniden karar verilmesine gerek görülmemiştir.

V- SONUÇ :

Yerel mahkeme, itiraz yoluyla 1.3.1926 günlü, 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 403. maddesinin son fıkrasının iptali istemiyle 13.5.1988 günlü kararıyla itiraz yoluna başvurmuş, bu başvuru 6.6.1988 de Anayasa Mahkemesi kayıtlarına geçirilmiştir.

Ancak, itiraz konusu kural, Anayasa Mahkemesi'nin 3.6.1988 günlü, Esas: 1987/28, Karar:1988/16 sayılı kararıyla iptal edilmiştir.

Bu evrede dosyada eksiklik olup olmadığı üzerinde durulmayıp esasa geçilerek incelemenin sürdürülmesine, itiraz konusu kuralın daha önce iptal edilmiş olması nedeniyle bu konuda yeniden karar verilmesine yer olmadığına,

28.6.1988 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Mahmut C. CUHRUK	Yekta Güngör ÖZDEN	Necdet DARICIOĞLU
Üye	Üye	Üye
Yılmaz ALİEFENDİOĞLU	Mehmet ÇINARLI	Servet TÜZÜN
Üye	Üye	Üye
Mustafa GÖNÜL	Mustafa ŞAHİN	Mehmet Şerif ATALAY
Üye		Üye
İhsan PEKEL		Selçuk TÜZÜN